

Yttrande över remisspromemoria - Fritidspedagogers, speciallärares och specialpedagogers behörighet att undervisa m.m.

(U2012/6626/S)

Skolinspektionen har följande synpunkter på förslagen i promemorian.

1.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

I förslagets 2 kap. 17 § finns ett nytt tredje stycke. Här skrivs "...fritidspedagog eller motsvarande." Det finns en definition i författningskommentaren hur *motsvarande* ska tolkas. Vem är det som ska bedöma om högskoleutbildningen är *motsvarande*? Om det är arbetsgivaren som ska göra detta kan det finnas en risk för att begreppet tolkas olika.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

Generellt anser Skolinspektionen att de nya föreslagna övergångsbestämmelserna är svåra att följa dels innehållsmässigt, dels vad gäller alla hänvisningar till andra bestämmelser som lämnas. Det ställs också mycket höga krav på läsaren att förstå vad som gäller för de olika lärarkategorierna. Det bör övervägas om förslag till ändringar i övergångsbestämmelserna kan förenklas.

I förslaget till 33 b § är det inte tydligt att kravet på legitimation kvarstår och att det endast går att bortse från kravet på behörighet.

Förslaget bör kompletteras med undantagsbestämmelser som innebär att huvudmän i första hand måste anställa lärare som är behöriga.

3.4 Vissa speciallärare och specialpedagoger

Skolinspektionen konstaterar att förslaget leder till att den grupp som saknar lärar- eller förskollärarexamen inte kommer att kunna få legitimation, men de kommer ändå att kunna vara anställda utan tidsbegränsning och ha samma befogenhet som en lärare eller förskollärare som har behörighet och legitimat-

ion. Det innebär också att de inte kan, i fall de är olämpliga eller oskickliga, anmälas till Lärarnas ansvarsnämnd för prövning av legitimationen.

Det kan ifrågasättas varför det inte finns en undantagsbestämmelse om att dessa bestämmelser endast gäller när det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som är behörig. Skolinspektionen konstaterar att det annars sannolikt kommer att medföra att elever i grundsärskola, gymnasiesärskola eller särskild utbildning för vuxna även fortsättningsvis får undervisas av lärare som inte är behöriga. Som förslaget ser ut behöver inte huvudmannen i första hand anställa/använda lärare med lämplig utbildning.

Vid Skolinspektionens tillsyn i grundsärskola och gymnasiesärskola framkommer ofta att speciallärare eller specialpedagoger saknar ämnesutbildning. Lärarna har ofta en grundläggande utbildning som fritidspedagog eller förskollärare. För att undervisa i ämnen i grundsärskola är det av stor vikt att lärarna har utbildning i ämnen. Det är vanligt att lärare i grundsärskola undervisar i samtliga årskurser utan ämnesutbildning. För att exempelvis lära en elev i grundsärskolan att räkna och läsa krävs adekvat utbildning för detta.

Huvudmannen ska fatta beslut om att en elev i huvudsak ska läsa ämnen eller ämnesområden (i riktningsgenomgångsskola). Rektor får även fatta beslut om att eleven kan läsa en kombination av ämnen, ämnesområden eller ämnen i grundskolan. Huvudmannen eller rektor grundar ofta sina beslut på de bedömningar lärare gör av elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen dvs. förmågan att nå kunskapskraven i respektive kursplan. För att lärare ska kunna göra dessa bedömningar krävs såväl ämneskunskaper som god kännedom om respektive ämnes kursplaner med kunskapskrav. Utan ämneskunskaper försvåras denna bedömning och rektor eller huvudman kanske fattar beslut som inte ger eleverna möjlighet att utvecklas så långt det är möjligt.

Målet måste vara att det på sikt ska finnas behöriga och legitimerade lärare även i dessa skolformer.

I beredningen av yttrandet har enhetschefen Gunnar Olausson och undervisningsrådet Kristina Svensson deltagit.

Peter Ekborg
Biträdande generaldirektör

Jurist